

Fredrikstad Jugendbyen

Beliggenhet

Kulturmiljøet er å finne ved Stortorvet langs elven Glomma. Området ligger i tilknytning til Storgata, Hollendergata, Farmanns gate og St.Hans gate.

Nasjonale interesser

Det knytter seg nasjonal interesse til kulturmiljøet på grunn av Fredrikstads militær- og næringshistoriske rolle. Jugendbyen dokumenterer og formidler arkitektur med impulser fra Europa i tiden like etter 1905.

Opplevels- og kunnskapsverdiene er å finne i bygningsmiljøets jugendarkitektur. Hvor det homogene bymiljøet og enkeltbygningenes arkitektur, med utgangspunkt i jugendstilens form og detaljrikdom, formidler en viktig del av Fredrikstads arkitektur- og byutviklingshistorie. Områdets bruksverdier knytter seg blant annet til bygningenes nåværende nærings- og boligfunksjon og deres kulturhistoriske formidlingsfunksjon.

Beskrivelse

Etter hvert som innbyggertallet i Fredrikstad økte var det behov for sentrums- og boligutbygging i forstaden av Fredrikstad, på Vestsiden av elven og av Festningsbyen. Området bestod stort sett da av trehusbebyggelse. I 1908 brant 23 bygårder mellom Stortorvet og Evja og langs Storgaten ned. Dette området ble da regulert og det ble innført murtvang. En del av bygningene ble dermed oppført som bygårder i jugendstil med vertikaldelt funksjonsdeling.

Jugendbebyggelsen fulgte datidens stilidealer og er blant annet tegnet av arkitekt Gustav Gulbrandsen og Ole Sverre, og er i hovedsak oppført i råkopp. Bruken av grovhugget granitt på denne måten ble av samtiden ansett som et nasjonalt trekk. Bygningene er artikulert med høyreiste bygningskropper i to etasjer, og med mansardetasje. Jugendbygningene er symmetrisk komponerte, og fremstår som gode eksempler på datidens arkitektoniske idealer med karnapper, sideakser med rundbuede inngangspartier, og vindusutforming og ornamentikk som skiller seg etasjemessig, men som innbyrdes er ensartet. Kvartalsendingene har rundbueformede gavler og detaljer fra gotisk renessanse som takker i gavlen.

Bebyggelsen har relativ høy kvalitet både i utforming og utførelse, og den er lite endret. Bygningene er i dag homogene med unntak av noen neo-klassistiske tendenser innenfor miljøet, men fra samme periode. Bygningsmønsteret er plassert kvartalsmessig og artikulert langs ferdselsårene Storgaten og Glomma på andre siden. Bygningenes funksjon kan avleses i bygningenes fasader, næring er å finne i sokkel på bakkeplan og boliger i øvre etasjer.

Faglige råd for forvaltning

Generelle råd

De etterfølgende faglige rådene skal bidra til å ivareta kulturhistoriske og arkitektoniske verdier i forvaltningen av kulturmiljøet.

Verneverdiene forutsettes ivaretatt av kommunen i deres plan- og byggesaksbehandling. Dette gjelder både hensyn til viktige enkeltbygg, kulturminner, grøntområder og kulturlag innenfor kulturmiljøet samt landskapsrelaterte og strukturelle sammenhenger.

Landskapsnivå

- Utbygging og utfylling av sjø- og havneområder som visuelt og funksjonelt skiller den historiske byen fra sjøen skal unngås.
- Tak skal vurderes som del av byens taklandskap og behandles som en del av tiltakets samlede arkitektoniske uttrykk. Ved eventuelle nybygg og ombygginger skal tekniske anlegg som heisoppbygg og ventilasjonsanlegg m.m. integreres i den arkitektoniske utformingen.
- Ethvert tiltak innenfor kulturmiljøet skal ha gode visuelle kvaliteter både i seg selv og i forhold til tiltakets funksjon og dets bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Områdenivå

- I tilstøtende randområder skal nye tiltak ikke redusere opplevels- eller bruksverdien knyttet til det historiske bymiljøet.
- I området skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal videreføres ved nye tiltak.
- Eiendoms- og tomtestruktur skal gi føringer for den prinsipielle bebyggelsesstrukturen. Der den historiske tomtestrukturen slås sammen er det viktig at den uttrykker seg i fasadenes inndeling og rytme.

Bygningsnivå

- Ved vedlikehold og utbedring skal kulturhistoriske og arkitektoniske verdier som knytter seg til de historiske byggenes detaljer bevares, derav material- og fargebruk, dør- og vindusutforming og øvrige bygningsdetaljer. Originale bygningsdeler skal bevares, dersom disse er tapt skal de rekonstrueres etter historiske forbilder.
- Riving av murhus skal unngås.
- Der det er gjennomført uheldige tiltak som har svekket kulturmiljøets verdi, egenart og integritet, kan det gjennomføres byreparasjon, tilbakeføring og gjenoppbygging av bygninger som viderefører den lokale, historiske byggeskikken og ivaretar miljøets egenart.
- Stedegen byggeskikk og håndverkstradisjon skal opprettholdes og videreføres ved eventuelle nye tiltak, herunder endringer, til-, på- og nybygg. Ved eventuell oppføring av tilbygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse og underordnes denne.
- Den historiske fargepaletten skal videreføres, eventuelt tilbakeføres på dokumentert grunnlag.

Møbleringsnivå

- Nytt gatebelegg, gatemøblering og elementer som innføres i området skal utformes i henhold til historisk forbilde som samsvarer med områdets stedegne karakter.

- Tekniske innretninger, herunder også skilt og reklame, skal gis en diskret utforming og ha en plassering, materialbruk og fargevalg som harmonerer med områdets karakter.